

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la respingerea recursului declarat de către Banca Națională a Moldovei,

în cauza de insolvabilitate, intentată la cererea introductivă depusă de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni privind intentarea procesului de insolvabilitate față de Asociația de Economii și Împrumut „Grimăncăuți”,

împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit apelul declarat Banca Națională a Moldovei împotriva hotărârii din 07 februarie 2024 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, în temeiul art.369 alin.(1), lit.d) din Codul procedură civilă,

(Dosarul nr. 2rci-60/24
NR. PIGD 2-23176568-01-2rci-14062024)

Recurs depus de către persoană, care nu are dreptul să declare apel împotriva hotărârii primei instanțe.

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (Natalia Bobu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Elena Grumeza, Natalia Chircu, Dumitru Corolevski)

18 septembrie 2024

Examinând în lipsa părților recursul de declarat de către Banca Națională a Moldovei,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Mariana Ursachi, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 08 decembrie 2023, OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a depus în instanța de judecată o cerere introductivă, prin care a solicitat intentarea procedurii de insolvabilitate față de debitorul AEÎ „Grimăncăuți”, din motivul incapacității acestuia de ași onora obligațiile pecuniare față de creditor.

2. În motivarea cererii introductive creditorul a comunicat că, debitorul AEI „Grimăncăuți” a înregistrat față de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA o datorie, generată în urma obligației de rambursare a împrumuturilor beneficiate, în temeiul contractului de credit nebanca nr. 028/TM/8176/2021, în sumă de 1 676 878, 26 de lei.

3. A susținut că, în vederea constatării incapacității de plată a debitorului, creditorul a întreprins toate măsurile prealabile necesare, impuse prin Legea insolvabilității nr.149 din 29 iunie 2012, premergătoare inițierii procesului de insolvabilitate.

4. A mai susținut că reieșind din comportamentul financiar al debitorului, lipsa reacției la reclamație și la notificarea prealabilă, a impune creditorul să solicite instanței de judecată aplicarea măsurilor de apărare a drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, puse în sarcina procedurii civile, în conformitate cu art.4 din Codul de procedură civilă.

5. Totodată, a propus spre numire pentru funcția de administrator provizoriu și ulterior administrator al insolvabilității/lichidator pe administratorul autorizat Ciobanu Daniela, deținătorul Autorizației nr. 126 din 14 ianuarie 2015.

POZIȚIA INSTANȚEI DE INSOLVABILITATE

6. Prin încheierea din 14 decembrie 2023 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, cererea introductivă depusă de creditorul OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, s-a admis spre examinare. S-a numit în calitate de administrator provizoriu pe perioada de observație a debitorului AEÎ „Grimăncăuți” administratorul autorizat Daniela Ciobanu (f.d. 23/24)

7. Prin hotărârea din 07 februarie 2024 a Judecătorei Edineț, sediul Central, s-a admis cererea introductivă depusă de creditorul OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA privind intentarea procesului de insolvență față de AEÎ „Grimăncăuți”.

7.1. S-a constatat insolvența și s-a intentat procesul de insolvență în privința AEÎ „Grimăncăuți”, IDNO 1003604152970, cu sediul sat. Grimăncăuți, r-nul Briceni.

7.2. S-a ridicat dreptul lui Andrei Călin și Eduard Gojan de administrare a AEÎ „Grimăncăuți” în proces de insolvență și se propune debitorului să desemneze, în termen de 10 zile de la data hotărârii de intentare a procesului de insolvență, un reprezentant pentru a reprezenta interesele societății și ale asociațiilor și a participa la procedură din numele și contul debitorului.

7.3. S-a desemnat în calitate de administrator al insolvenței AEÎ „Grimăncăuți”, în proces de insolvență, administratorul autorizat Ciobanu Daniela, deținător al autorizației nr.126 din 14 ianuarie 2015.

7.4. Din momentul intentării procesului de insolvență dreptul debitorului de a administra și de a dispune de bunurile incluse în masa debitoare se transmite administratorului insolvenței.

7.5. S-a împuternicit administratorul insolvenței Ciobanu Daniela de a prelua în posesie și administrare, inclusiv prin executare silită, bunurile care fac parte din masa debitoare a AEÎ „Grimăncăuți”, în proces de insolvență.

7.6. S-a obligat administratorul insolvenței Ciobanu Daniela:

- să notifice creditorii AEÎ „Grimăncăuți” în proces de insolvență despre înregistrarea cererilor de validare a creanțelor în vederea întocmirii tabelului definitiv al creanțelor, până la 07 martie 2024;

- să facă un apel special în adresa creditorilor garanți cu propunerea de a preciza neîntârziat bunurile asupra cărora dețin un drept preferențial;

- să verifice, să întocmească și să prezinte instanței de insolvență, nu mai târziu de 20 martie 2024, tabelul definitiv al creanțelor, cu comunicarea imediată a debitorului și creditorilor ale căror creanțe sau drepturi de preferință au fost trecute parțial în tabelul definitiv sau respinse și un raport amănunțit asupra cauzelor și împrejurărilor care au condus la insolvență, cu menționarea persoanelor cărora le-ar fi imputabile și premisele angajării răspunderii acestora în condițiile legii.

7.7. S-a stabilit ședința de validare a creanțelor creditorilor AEÎ „Grimăncăuți”, etc.

7.8. S-a dispus aplicarea sechestrului pe toate bunurile debitorului, conturile bancare și corespondența lui comercială, suspendarea executării silite asupra bunurilor AEÎ „Grimăncăuți”, IDNO 1003604152970, cu sediul sat. Grimăncăuți, r-nul Briceni. (f.d.41/42; 42/55, Vol. II/Anexă)

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

8. La 22 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.45, Vol. II/Anexă), Banca Națională a Moldovei a declarat apel împotriva hotărârii din 07 februarie 2024 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei la rejudecare. (f.d.43).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

9. Prin încheierea din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit apelul declarat de către Banca Națională a Moldovei, împotriva hotărârii din 07 februarie 2024 a Judecătorei Edineț, sediul Central, în temeiul art.369 alin.(1), lit.d) din Codul de procedură civilă (f.d.59/60, Vol.II/Anexă).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

10. La 02 aprilie 2024, ora 14:26, prin intermediul poștei electronice (f.d.70; 80, Vol.II/Anexă), Banca Națională a Moldovei a declarat recurs împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii instanței de apel cu trimiterea cauzei la rejudecare.

11. În motivarea recursului a invocat că încheierea instanței de apel urmează a fi casată integral deoarece în conformitate cu prevederile Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative, Legii nr. 214/2023 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea transferului de atribuții conform Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative) și art. 5 alin. (1) lit. p) al Legii nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, la data de 01 iulie 2023, BNM a preluat de la Comisia Națională a Pieței Financiare atribuțiile de licențiere, autorizare, avizare, reglementare și supraveghere a asociațiilor de economii și împrumut.

12. De asemenea a notat că în materie de insolvabilitate a asociațiilor de economii și împrumut, în conformitate cu art. 32 alin. (2) lit. c), art. 50¹ alin. (1) și (18) lit. b) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139/2007, BNM are următoarele atribuții: instituirea administrării speciale în vederea prevenirii stării de insolvabilitate, intentarea procedurii de insolvabilitate în urma încetării procedurii de administrare specială și retragerea licenței în cazul în care împotriva asociației este intentat un proces de insolvabilitate. Totodată, conform art. 32 alin. (5) din Legea nr. 139/2007, după retragerea licenței, asociația rămâne subiect al legii până la lichidarea și radierea ei din Registrul de stat al întreprinderilor și organizațiilor.

13. Potrivit normei de la art. 4 alin. (1) din Legea 149/2012, „Participanți la procesul de insolvabilitate sînt: administratorul provizoriu, administratorul insolvabilității, lichidatorul, creditorii, adunarea creditorilor, comitetul creditorilor, debitorul sau, după caz, reprezentantul debitorului, alte organe și persoane stabilite în prezenta lege”.

14. În baza art. 245 din Legea nr. 149/2012, cererea introductivă privitoare la insolvabilitatea unei asociații de economii și împrumut poate fi depusă de asociația de economii și împrumut debitoare, de creditorii chirografari și de BNM. La examinarea cauzelor de insolvabilitate a asociațiilor de economii și împrumut, participarea reprezentantului BNM este obligatorie.

15. A mai invocat că conform pct. 28.4 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară a Legii insolvabilității nr. 2 din 24 martie 2014, participarea autorității de supraveghere la examinarea cauzei referitor la cererea introductivă privind insolvabilitatea asociațiilor de economii și împrumut este obligatorie.

16. Prin urmare, a relevat că neparticiparea BNM în procesul respectiv de insolvabilitate se datorează omisiunii instanței de fond de a atrage autoritatea de supraveghere și, subsecvent, omisiunii instanței de apel de a soluționa just problema dedusă judecării. Or, asemenea acte ale instanței de fond și de apel periclitează imperativul aplicării conforme și uniforme a cadrului legal privind procesele de insolvabilitate și securitatea raporturilor juridice privind instituțiile financiare.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

17. În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

18. Cu referire la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel a pronunțat încheierea contestată la 15 martie 2024, iar la 19 martie 2024, prin intermediul poștei electronice a fost expediată pentru cunoștință Băncii Naționale a Moldovei, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.61, Vol.II/Anexă).

19. Prin urmare, recursul declarat la data de 02 aprilie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.80, Vol.II/Anexă) de către Banca Națională a Moldovei, împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Bălți, este în termen.

20. La 14 iunie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa intimaților, copia recursului declarat de către Banca Națională a Moldovei, împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f.d.85, Vol.II/Anexă).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

21. Art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că:

„disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.”

22. Art. 59 alin. (1) din Codul de procedură civilă, menționează că:

„parte în proces (reclamant sau pârât) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.”

23. Art. 425 din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.”

24. Art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.”

25. Art. 427 alin. (1), lit.a) din Codul de procedură civilă, relevă că:

„Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea;”

26. Art.430 alin.(1)-(2) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„Sunt în drept să declare recurs:

a) părțile și alți participanți la proces;

b) persoanele care nu au fost atrase în proces, dar sunt lezate în drepturi prin hotărârea judecătorească.”

27. Art. 356 din Codul de procedură civilă, prevede că:

„cererea de declarare a insolvenței se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvenței.”

28. Art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, reglementează că:

„procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.”

29. Art. 4 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, stipulează că:

„participanți la procesul de insolvență sunt: administratorul provizoriu, administratorul insolvenței, lichidatorul, creditorii, adunarea creditorilor, comitetul creditorilor, debitorul sau, după caz, reprezentantul debitorului, alte organe și persoane stabilite în prezenta lege.”

30. Art. 8 alin. (2) din Legea insolvenței nr. 149 din 12 iunie 2012, reglementează că:

„încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării și numai în cazurile expres prevăzute de prezenta lege. Termenul de recurs, precum și recursul declarat nu suspendă executarea încheierilor instanței de insolvență.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

31. Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

32. Din suportul probator prezent la actele cauzei rezultă că, la 08 decembrie 2023, OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a depus în instanța de judecată o cerere introductivă, prin care a solicitat intentarea procedurii de insolvență față de debitorul AEÎ „Grimăncăuți”, din motivul incapacității acestuia de ași onora obligațiile pecuniare față de creditor.

33. Prin încheierea din 14 decembrie 2023 a Judecătorei Edineț, sediul Central, cererea introductivă depusă de creditorul OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, s-a admis spre examinare. S-a numit în calitate de administrator provizoriu pe perioada de observație a debitorului AEÎ „Grimăncăuți” administratorul autorizat Daniela Ciobanu (f.d. 23/24)

34. Prin hotărârea din 07 februarie 2024 a Judecătorei Edineț, sediul Central, s-a admis cererea introductivă depusă de creditorul OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA privind intentarea procesului de insolvență față de AEÎ „Grimăncăuți”, etc (*a se vedea pct. pct.7.1-7.8*).

35. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 02 aprilie 2024, ora 14:26, prin intermediul poștei electronice (f.d.70; 80, Vol.II/Anexă), Banca Națională a Moldovei a declarat recurs împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii instanței de apel cu trimiterea cauzei la rejudecare (f.d.81/82, Vol.II/Anexă).

36. Prin încheierea din 15 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit apelul declarat de către Banca Națională a Moldovei, împotriva hotărârii din 07 februarie 2024 a Judecătorei Edineț, sediul Central, în temeiul art.369 alin.(1), lit.d) din Codul de procedură civilă (f.d.59/60, Vol.II/Anexă).

37. Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149/2012 „Participanți la procesul de insolvență sânt: administratorul provizoriu, administratorul insolvenței, lichidatorul, creditorii, adunarea creditorilor, comitetul creditorilor, debitorul sau, după caz, reprezentantul debitorului, alte organe și persoane stabilite în prezenta lege”.

38. Conform art. 56 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți

participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă. Participanții la proces se bucură de drepturi procesuale egale și au obligații procesuale egale, cu unele excepții stabilite de lege în dependență de poziția pe care o ocupă în proces.

39. Potrivit art. 59 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, parte în proces (reclamant sau pârât) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios. Părțile au drepturi procedurale și obligații procedurale egale.

40. În conformitate cu art. 360 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare apel: a) părțile și alți participanți la proces; b) reprezentantul în interesul apelantului, dacă este împuternicit în modul stabilit de lege; c) martorul, expertul, specialistul și interpretul, reprezentantul cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

41. Din norma de drept citată rezultă că asupra legalității hotărârii primei instanțe, dreptul de a declara apel le este acordat participanților la proces ori reprezentanților acestora, dacă sunt împuterniciți în modul stabilit de lege. Martorul, expertul, specialistul și interpretul, pot declara apel numai în partea ce ține de compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine. Persoanele nespicate la art. 360 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu pot depune apel.

42. Totodată, în conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea de apel dacă a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel.

43. Din actele cauzei cert rezultă că participanți la procesul dat de judecată sunt: OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, care are calitatea procesuală de creditor, și AEÎ „Grimăncăuți”, care are calitatea procesuală de debitor, pe când Banca Națională a Moldovei nu întrunește niciuna din calitățile procesuale specificate în art. 4 din Legea insolvenței nr.149/2012 și art. 360 din Codul de procedură civilă.

44. În contextul enunțat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră corectă concluzia instanței de apel că cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să exercite această cale de atac, or, cert este faptul că Banca Națională a Moldovei nu intră în categoria persoanelor specificate la art. 360 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care au dreptul să declare apel împotriva hotărârii primei instanțe.

45. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că încheierea din 15 martie 2024 a Curții de Apel Bălți este legală și întemeiată, iar Banca Națională a Moldovei, nu este lipsită de dreptul de a solicita revizuirea hotărârii, emisă fără antrenarea sa în proces în temeiul art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă, ceea ce nu-i îngreșește accesul la justiție.

46. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată legal și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or argumentele și probele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

47. Din considerentele menționate, Completul de judecată ajunge la concluzia că cererea de recurs împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Bălți, urmează a fi respinsă cu menținerea încheierii instanței de apel.

48. În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge recursul declarat de către Banca Națională a Moldovei, împotriva încheierii din 15 martie 2024 a Curții de Apel Bălți, în cauza de insolvență, intentată la cererea introductivă depusă de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni privind intentarea procesului de insolvență față de Asociația de Economii și Împrumut „Grimăncăuți”.

Decizie este irevocabilă.

Președinte, judecător

Ion Malanciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi